

DRVOSECE UNISTAVAJU SUME U BOSNI

Author: [Ilda Zornic](#)

Nelegalna seca suma lisava zemlju dragocenog prirodnog resursa, ali cini se da ljudi na vlasti ne mare zbog toga.

U selima oko grada Kiseljaka u centralnoj Bosni u proslosti nista nije ugrozavalo pojas guste i skrovite sume koja je vekovima pruzala utociste pticama, medvedima i mnogim drugim divljim zivotinjama.

Ali, danas se stvari menjaju u mnogim sumama koje su nekada prekrivale ovu brdovitu zemlju, i to nisu promene nabolje.

Cak i slucajni prolaznik koji prodje blatnjavim putevima koji vode kroz sume u blizini Kiseljaka moze primetiti znakove erozije tla.

Kako se odmice putem, prizor oborenog drveca postaje sasvim uobicajen, dok mir prirode narusava zaglusujuca buka motornih testera.

Drvece polako nestaje i za njim ostaju hektari neplodne zemlje i stenja, siguran znak da se drvo, najvazniji prirodni resurs Bosne, pljacka.

Na jednom mestu IWPR je naisao na bradatog seljaka koji je upravo završavao utovar drveta na prikolicu. Samo je odmahnuo rukom prema nama, pokazujuci tako da ne zeli da razgovara o onome sto radi. Ali njegova prikolica, sa visoko naslaganim deblima, govorila je sama za sebe.

Cistine oko Kiseljaka samo su jedan od mnogih prmera nelegalne sece suma u Bosni, cime se stvaraju uslovi za buducu ekolosku krizu.

Ekolog Nijaz Abazdic kaze da bi nekontrolisana eksploatacija prirodnih resursa Bosne mogla biti uzrok nekoliko skorasnjih katastrofa, kao sto je bilo veliko kliziste koje je pokrilo deo auto-puta u blizini Kiseljaka, ili kliziste koje je promenilo tok reke Bosne. "Ne smemo i dalje ignorisati ovu alarmantnu situaciju", izjavio je za IWPR.

Nezakonita eksploatacija drveta je glavni uzrok erozije tla, mada su cesti pozari i rat 1992-1995. takodje odigrali ulogu u tome, jer je tada secena suma za potrebe vojske, za grejanje i ilegalni izvoz.

Sa sumama koje pokrivaju nesto vise od 40 procenata zemlje, Bosna je treci po velicini rezervat suma u Evropi.

Ipak, odsustvo jedinstvenih pravila na nivou drzave kojima bi se regulisala eksploatacija drveta, narocito hrasta, jele i bukve, ucinilo je posao pljackanja ovog dragocenog prirodnog resursa bolno lakim.

Sumarstvo ne spada u nadleznosti vlade bosanske drzave suzenih ovlasčenja, vec je u nadleznosti dva entiteta - Federacije i Republike Srpske, RS.

Federacija je, s druge strane, prenela ovaj posao na svojih deset kantona, koji su citavu situaciju dodatno iskomplikovali prebacujuci sumarstvo u nadleznost lokalnih kompanija.

Pljackasi koriste ovu birokratsku pometnju. Prema tvrdnjama Adida Sarica, ministra ekonomije i sumarstva u sarajevskom kantonu, delovi kantona koji se granice sa RS pretrpeli su najveću štetu.

"Tesko je reagovati jer je nejasno koje vlasti su odgovorne," izjavio je Saric za IWPR.

Dodao je da je hapsenje pljackasa komplikovano čak i kada su uhvaceni na delu. Ako sumari primete lopove, prvo moraju da ih prijave vlastima.

To vecini pocinilaca daje dovoljno vremena da pobegnu. Stavise, pljackasi su cesto naoruzani, nastavlja Saric, i veoma vesti u svom svercerskom poslu.

Smail Karovic, tehnicki direktor preduzeca "Sarajevo sume", koje je nadlezno za sume u kantonu Sarajevo, izjavio je da njegovom preduzecu nedostaju resursi da opremi sumare potrebnom zastitnom opremom. "Izlaze na teren bez vatrenog oruzja i bez mobilnih telefona", kaze on.

Dodao je da kompanija odvaja 15 procenata svog godisnjeg prihoda za obnavljanje suma, popravku sumskih puteva i pružanje drugih oblika pomoci, što samo ove godine iznosi 22.500 bosanskih maraka (11.000 evra).

Pljackanje suma je rasireno u relativno malom sarajevskom kantonu, gde je ove godine podignuto preko 100 optuznica.

Karovic kaze da je dobra saradnja preduzeca Sarajevo sume sa vlastima bosanskih Srba dovela do nekoliko uspesnih hapsenja.

Ali, Karovic se zali da oni koji su optuzeni nisu dovoljno kaznjeni.

Za vreme cesto dugotrajnih procesa, sumari su u vise navrata menjali svoje iskaze. Pocinioci se obicno izvuku sa relativno malim kaznama od 500 do 3.000 bosanskih maraka (oko 250 do 1.500) evra, dok su zatvorske kazne veoma retke.

Mnogi pljackasi imaju sopstvene pogone za preradu drveta, obicno u predgradjima ili u ruralnim zonama. Neki su potpuno bestidni kada govore o nezakonitom obaranju drveca. "Sve je besplatno", izjavio je jedan od njih za IWPR, uz široki osmeh.

Jedan drugi poslovni covek, vlasnik pogona za preradu drveta u Gracanici, u centralnoj Bosni, naglasio je da niko ne proverava da li je drvo koje se isporucuje iz RS u Federaciju zakonito oboreno ili ne. "Bitno je samo to sto je drvo koje dolazi iz entiteta bosanskih Srba jeftinije", izjavio je.

U organizaciji Eko Gorani, bosanskom udruzenju za zastitu zivotne sredine, kazu da i pored toga sto su zahtevali od svih deset kantona u Federaciji da sprece nekontrolisanu secu sume, njihovo upozorenje nije dalo rezultata. "Jos nismo dobili odgovor", kaze Izudin Hadzic, sef asocijacije.

U sarajevskom kantonu tvrde da se bore protiv posledica ilegalne sece suma tako sto obnavljaju ostecene sume. Samo ove godine ulozeno je 1,2 miliona bosanskih maraka u sadjenje drveca.

Hadzic se pohvalno izrazava o ovim naporima, ali dovodi u pitanje korist od njih na duzi rok. "Sama obnova suma nije dovoljna da se sprezi nezakonita eksploatacija", kaze on. "Novoj sumi je potrebno mnogo vise vremena da izraste nego sto je potrebno da se posece."

U medjuvremenu, sume u okolini Kiseljaka i dalje nestaju. "Mi smo siromasan narod. Jedina sansa da prezivimo zimu jeste da imamo besplatna drva za ogrev", izjavila je za IWPR zena iz susednog sela, dok je slagala iscepana drva uz zid kuce.

"Nikome nije mnogo stalo do ovih suma", dodala je, "jer da im je stalo onda bi vodili racuna o njima."

Ilda Zornic je polaznik novinarskog kursa IWPR-a u Bosni.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/drvo-sece-unistavaju-sume-u-bosni>